

OBSAH

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	14
ÚVOD K ÚVODU	17
I. ČASŤ VSTUP DO MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA	37
ÚVOD	39
1. História medzinárodného práva a jeho doktríny	41
1.1 Prvopočiatky regulácie vzťahov medzi štátmi	42
1.2 Antické Grécko a Rím	46
1.3 Stredoveká Európa	52
1.4 Grotiánsky moment	61
1.5 Vestfálsky systém	68
1.6 Koncert Európy	75
1.7 Súčasnú medzinárodné právo	83
2. Osobitosti medzinárodného práva	94
2.1 Medzinárodné právo v teórii medzinárodných vzťahov	94
2.2 Porovnanie medzinárodného práva a vnútroštátnych právnych poriadkov	102
3. Vzťah medzinárodného práva k iným právnym systémom	105
3.1 Medzinárodné právo a vnútroštátne právne systémy	105
3.1.1 Monistická teória s primátom vnútroštátneho práva	107
3.1.2 Monizmus s primátom medzinárodného práva	107
3.1.3 Dualistická teória	108
3.1.4 Plnenie medzinárodných záväzkov vo vnútroštátnom práve	109
3.1.5 Slovenská právna úprava	110
3.2 Vzťah medzinárodného práva a práva EÚ	112
3.2.1 Spoločné a odlišné znaky práva EÚ a medzinárodného práva	115
II. ČASŤ NORMATÍVNE A ZMLUVNÉ MEDZINÁRODNÉ PRÁVO	121
ÚVOD	123

1. Pramene medzinárodného práva	124
1.1 Pojem a rozdelenie prameňov medzinárodného práva	126
1.2 Medzinárodná zmluva	128
1.2.1 Konsenzuálna povaha medzinárodnej zmluvy	133
1.2.2 Spôsobilosť subjektu medzinárodného práva na uzavretie medzinárodnej zmluvy	134
1.2.3 Súlad s <i>ius cogens</i>	136
1.3 Medzinárodná obyčaj	137
1.3.1 <i>Usus longaevus</i>	138
1.3.2 <i>Opinio iuris sive necessitatis</i>	142
1.3.3 Vzťah medzinárodnej zmluvy a medzinárodnej obyčaje	143
1.4 Všeobecné právne zásady uznávané civilizovanými národmi	146
1.5 Náuka najviac kvalifikovaných odborníkov	147
1.6 Súdne rozhodnutia	148
1.7 Jednostranné vyhlásenia štátov	149
1.8 Rozhodnutia medzinárodných organizácií	151
1.9 Ekvita	152
1.10 Vnútroštátne právo	154
2. Pravidlá a kodifikácia medzinárodného práva	156
2.1 Fragmentácia a hierarchia pravidiel medzinárodného práva	157
2.2 Tvorba, povaha a druhy pravidiel	158
2.3 Kodifikácia pravidiel a progresívny rozvoj medzinárodného práva	164
2.3.1 Pojem, účel a vývoj kodifikácie	164
2.3.2 Kodifikačné orgány a konferencie	167
3. Základné zásady medzinárodného práva	175
3.1 Zásada nepoužitia sily a hrozby silou	176
3.2 Zásada mierového riešenia medzinárodných sporov	179
3.3 Zásada nezasahovania do vnútorných vecí	180
3.4 Zásada povinnej spolupráce	181
3.5 Zásada rovných práv a sebaurčenia národov	181
3.6 Zásada zvrchovanej rovnosti štátov	183
3.7 Zásada poctivého plnenia záväzkov v dobrej viere	184

4. Medzinárodné zmluvné právo	186
4.1 Viedenský dohovor o zmluvnom práve a jeho pôsobnosť	186
4.2 Uzatváranie medzinárodných zmlúv a nadobúdanie ich platnosti	188
4.3 Neplatnosť zmlúv, ich zánik a prerušenie vykonávania zmlúv	192
4.4 Výhrady a interpretačné vyhlásenia k zmluvám	195
4.5 Dodržiavanie a vykonávanie zmlúv	196
4.6 Výklad medzinárodných zmlúv	197
5. Zmluvná prax SR	205
5.1 Medzinárodné zmluvy v právnom poriadku SR	206
5.2 Uzatváranie medzinárodných zmlúv	214
III. ČASŤ SUBJEKTIVITA V MEDZINÁRODNOM PRÁVE A JEJ INŠTITUCIONALIZÁCIA	221
ÚVOD	223
1. Subjektivita v medzinárodnom práve	224
1.1 Mnohosť subjektov medzinárodného práva v čase	227
1.2 Typické prejavy subjektivity v medzinárodnom práve	228
1.3 Klasifikácia subjektov	229
2. Štát ako základný subjekt medzinárodného práva	232
2.1 Vznik štátu	232
2.2 Základné atribúty štátnosti	235
2.3 Obyvateľstvo	235
2.4 Územie	236
2.5 Suverenita, efektivita moci a problematika jurisdikcie	246
2.5.1 Personálna jurisdikcia	249
2.5.2 Teritoriálna jurisdikcia	250
2.5.3 Univerzálna jurisdikcia	251
2.6 Inštitút uznania štátu v medzinárodnom práve	252
2.6.1 Vlády	257
2.7 Formy štátu a ich dopad na subjektivitu	260
2.7.1 Unitárne štáty	260
2.7.2 Federácie	260
2.7.2.1 Pôsobenie Slovenskej republiky v ČSFR	261

2.7.2.2	Prax federálnych štátov USA	262
2.7.3	Konfederácie	266
2.8	Práva a imunity štátu	267
2.9	Zánik štátu a jeho konsekvencie v rovine medzinárodného práva	269
2.9.1	Sukcesia v medzinárodnom práve	269
2.9.2	Sukcesia SR do záväzkov	273
3.	Orgány pre zahraničné/medzinárodné styky	275
3.1	Diplomatické misie	276
3.2	Konzulárne úrady	281
3.3	Osobitné misie	283
3.4	Vnútroštátne orgány pre zahraničné styky	284
4.	Územné režimy so špecifickým medzinárodnoprávnym režimom	289
4.1	Mandátne a poručenské územia	289
4.2	Medzinárodná správa územia	290
4.3	Protectoráty a osobitné režimy	292
5.	Národ	294
6.	Povstalecké hnutie problémový subjekt medzinárodného práva	300
7.	Subjektivita medzinárodnej organizácie	303
7.1	Pojem a kategórie medzinárodných organizácií a orgánov	304
7.2	Medzinárodné orgány	307
7.3	Štruktúra medzinárodnej organizácie, orgánov	307
7.4	Právomoci medzinárodných organizácií v medzinárodnom práve – obsah subjektivity	308
7.5	Interné akty, rozhodnutia medzinárodných organizácií	309
7.6	OSN	310
7.7	Rada Európy	317
7.8	Európska únia – výzva tradičným konceptom subjektivity medzinárodného práva?	320
7.9	Prípadová štúdia pre oblasť subjektivity medzinárodných organizácií	327
8.	Jednotlivec	329
9.	Subjekty <i>sui generis</i> medzinárodného práva	331
9.1	Svätá stolica	332

9.2 Zvrchovaný rád Maltézskych rytierov	339
9.3 Medzinárodný výbor Červeného kríža	341
IV. ČASŤ MEDZINÁRODNÁ ZODPOVEDNOSŤ A RIEŠENIE	
SPOROV	345
ÚVOD	347
1. Medzinárodnoprávna zodpovednosť	348
1.1 Zodpovednosť štátu za medzinárodne protiprávne správanie	349
1.1.1 Predpoklady vzniku zodpovednosti	349
1.1.2 Okolnosti vylučujúce medzinárodnoprávnu zodpovednosť	359
1.1.3 Obsah medzinárodnoprávnej zodpovednosti	366
1.1.4 Uplatňovanie medzinárodnoprávnej zodpovednosti	370
1.2 Zodpovednosť štátu za škodu	373
1.3 Zodpovednosť medzinárodnej organizácie za medzinárodné protiprávne správanie	378
1.4 Zodpovednosť ďalších subjektov medzinárodného práva	382
2. Riešenie sporov v medzinárodnom práve	385
2.1 Metódy riešenia sporov	391
2.1.1 Negociácia	391
2.1.2 Vyšetrovanie	396
2.1.3 Mediácia a zmierovacie konanie	401
2.1.4 Arbitráž	410
2.1.5 Konanie pred Stálym arbitrážnym dvorom a pred Medzinárodným súdnym dvorom	418
3. Riešene sporov v Európe	428
3.1 Presah sporov medzi členskými štátmi EÚ a Rady Európy	429
3.2 Spory medzi členskými krajinami EÚ a tretími stranami	432
4. Investičná arbitráž ako metóda riešenia sporu v medzinárodnom investičnom práve	436
4.1 Investičná arbitráž	436
4.2 Bilaterálne zmluvy o ochrane investícií	440
4.3 Achmea C-284/16	442
5. Sankčný mechanizmus v medzinárodnom práve	449
5.1 Medzinárodné sankcie	450

5.2	Sankcie voči jednotlivcovi	451
5.3	Sankcie na úrovni EÚ	455
5.3.1	Sankcie prijaté Bezpečnostnou radou OSN	456
5.3.2	Autonómne sankcie EÚ	457
5.4	Implementácia sankcií v podmienkach SR	458
6.	Bezpečnosť v medzinárodnom práve	462
6.1	Princíp <i>non-intervention</i> alebo princíp nepoužiť silu	462
6.2	Individuálna a kolektívna sebaobrana	468
6.2.1	Intervencia na pozvanie	469
6.2.2	Kolektívna sebaobrana	471
6.2.3	Doktrína predbežného útoku	477
6.3	Použitie sily Medzinárodnou organizáciou	481
6.3.1	Jednotky OSN alebo „modré prilby“	482
6.3.2	NATO	484
6.4	Humanitárna intervencia a koncept R2P	487
V.	ČASŤ ČLOVEK V MEDZINÁRODNOM PRÁVE	493
	ÚVOD	495
1.	Medzinárodnoprávna subjektivita jednotlivcov	497
2.	Obyvateľstvo	511
2.1	Štátna príslušnosť	512
2.2	Cudzinecký režim	516
3.	Humanitárne právo	529
4.	Ľudské práva	546
4.1	Univerzálna úroveň ochrany ľudských práv	549
4.1.1	Všeobecná univerzálna úroveň ochrany ľudských práv	549
4.1.1.1	Pramene všeobecnej univerzálnej úrovne ochrany ľudských práv	550
4.1.1.2	Inštitucionálno-organizačný systém ochrany ľudských práv na všeobecnej univerzálnej úrovni	553
4.1.1.3	Pramene a inštitucionálno-organizačný systém ochrany ľudských práv na osobitnej univerzálnej úrovni	558
4.1.1.4	Implementácia univerzálneho systému ochrany ľudských práv do slovenského vnútroštátneho	

právneho poriadku	561
4.2 Regionálna úroveň ochrany ľudských práv	569
4.3 Európsky regionálny systém ochrany ľudských práv	573
4.3.1 Regionálny systém ochrany ľudských práv na úrovni Európskej únie	577
4.3.2 Regionálny systém ochrany ľudských práv na úrovni Rady Európy	581
4.3.2.1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd	581
4.3.2.2 Európska sociálna charta a ostatné dohody Rady Európy	589
4.4 Modifikácie ľudských práv	593
4.5 Prípadová štúdia – Praktický návod: Ako postupovať pri porušení ľudských práv?	605
5. Diplomatická ochrana	632
5.1 Diplomatická ochrana	634
5.1.1 Podmienky diplomatickej ochrany	636
5.1.2 Diplomatická ochrana právnických osôb	638
5.2 Konzulárna ochrana	641
5.2.1 Konzulárna ochrana v medzinárodných zmluvách a judikatúre	642
5.2.2 Konzulárna ochrana podľa práva EÚ	645
5.2.3 Konzulárna ochrana v právnom poriadku SR	646
6. Výsady a imunity	648
6.1 Všeobecne o imunitách	650
6.2 Hlava štátu a ďalší vysokí predstavitelia	656
6.3 Diplomatickí zástupcovia a konzulárni úradníci	661
6.4 Iné osoby požívajúce výsady a imunity	666
6.5 Výsady a imunity v právnom poriadku SR	669
7. Medzinárodné trestné právo	676
7.1 Inštitucionálny systém	678
7.1.1 Vznik medzinárodného trestného súdnictva	680
7.1.1.1 Medzinárodný vojenský tribunál v Norimbergu	684

7.1.1.2	Medzinárodný vojenský tribunál pre Ďaleký Východ	690
7.1.1.3	Význam medzinárodných vojenských tribunálov pre medzinárodné právo	693
7.1.2	<i>Ad hoc</i> trestné tribunály	696
7.1.2.1	Medzinárodný trestný tribunál pre bývalú Juhosláviu	698
7.1.2.2	Medzinárodný trestný tribunál pre Rwandu	703
7.1.2.3	Vplyv <i>ad hoc</i> trestných tribunálov na oblasť medzinárodného trestného súdnictva	706
7.1.2.4	Medzinárodný reziduálny mechanizmus pre trestné tribunály	707
7.1.3	„Hybridné“ (osobitné) tribunály a sudy	710
7.1.3.1	Mimoriadne komory súdov v Kambodži	710
7.1.3.2	Osobitný súd pre Sierra Leone	712
7.1.3.3	Osobitný tribunál pre Libanon	713
7.1.3.4	Ďalší vývoj v oblasti zriadenia „hybridných“ (osobitných) súdov	714
7.1.4	Medzinárodný trestný súd	715
7.1.4.1	Vznik Medzinárodného trestného súdu a jeho právny základ	716
7.1.4.2	Organizačná štruktúra Medzinárodného trestného súdu	716
7.1.4.3	Otázky spojené s právomocou Medzinárodného trestného súdu	720
7.1.4.4	Vplyv Medzinárodného trestného súdu na vývoj v oblasti medzinárodného trestného súdnictva a ďalšie fungovanie	728
7.1.5	Konflikt v kontexte situácie v štáte Giskar a možnosti stíhanie zločinu agresie – prípadová štúdia	730
7.2	Medzinárodné trestné právo hmotné	732
7.2.1	Trestná zodpovednosť podľa medzinárodného práva	736
7.2.2	Zločin genocídy	745
7.2.3	Zločiny proti ľudskosti	753
7.2.4	Vojnové zločiny	758
7.2.5	Zločin agresie	763

7.2.6	Ďalšie zločiny podľa medzinárodného práva	768
7.2.7	Prečiny proti výkonu spravodlivosti	773
7.2.8	Zmluvne založené trestné činy	775
7.2.9	Prípadová štúdia	781
7.3	Medzinárodné trestné právo procesné	782
7.3.1	Štádiá trestného konania pred Medzinárodným trestným súdom	786
7.3.2	Dokazovanie	794
7.3.3	Postavenie obetí	795
7.4	Medzinárodná justičná spolupráca v trestných veciach	798
7.4.1	Justičná spolupráca v trestných veciach medzi členskými štátmi Európskej únie	803
7.4.2	Vplyv výborov Rady Európy na oblasť trestného práva	805
7.4.3	Výbor expertov na hodnotenie opatrení proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu (Moneyval)	805
7.4.4	Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (CPT)	806
7.4.5	Výbor k Dohovoru o počítačovej kriminalite (T-CY)	806
VI. ČASŤ	PROSTREDIE A PRIESTOR V MEDZINÁRODNOM PRÁVE	809
	ÚVOD	811
1.	Medzinárodne právo životného prostredia	813
1.1	Pojem, predmet a systém	813
1.2	Vývoj medzinárodného práva životného prostredia	814
1.3	Subjekty	824
1.3.1	Štáty	824
1.3.2	Medzivládne organizácie	829
1.3.3	Mimovládne organizácie	835
1.3.4	Domorodé (pôvodné) národy	838
1.3.5	Jednotlivci	841
1.3.6	Európska únia	847
1.4	Pramene	848
1.4.1	Medzinárodné zmluvy	849
1.4.2	Medzinárodná obyčaj	852

1.4.3	Rozhodnutia medzinárodných súdnych inštitúcií	852
1.4.4	Jednostranné akty štátov	854
1.4.5	Uznesenia orgánov medzinárodných organizácií	854
1.4.6	Všeobecné právne zásady	854
1.4.7	<i>Soft law</i>	855
1.5	Princípy a koncepcie	856
1.5.1	Trvalo udržateľný rozvoj	856
1.5.2	Princíp štátnej suverenity nad prírodnými zdrojmi	857
1.5.3	Zásada nepoškodzovania životného prostredia za hranicami jurisdikcie štátov	858
1.5.4	Princíp prevencie	859
1.5.5	Zásada predbežnej opatrnosti	860
1.5.6	Posudzovania vplyvov na životné prostredie	861
1.5.7	Zásada znečisťovateľ platí	862
1.6	Medzinárodnoprávna úprava klimatických zmien	864
1.6.1	Rámcový dohovor OSN o zmene klímy	865
1.6.2	Kjótsky protokol	867
1.6.3	Parížska dohoda o zmene klímy	867
1.6.4	Medzinárodnoprávna úprava environmentálnych migrantov	869
1.6.5	Prípád <i>Združenie Klimaseniorinnen Schweiz a iní proti Švajčiarsku</i>	872
2.	Vzdušný priestor (letecké právo)	878
2.1	Medzinárodnoprávny režim vzdušného priestoru	878
2.2	Medzinárodnoprávna úprava činov ohrozujúcich bezpečnosť civilného letectva	882
3.	Vodstvo (morské právo, riečne právo)	886
3.1	Vnútorne vody	886
3.2	Medzinárodné riečne právo	888
3.2.1	Princípy medzinárodného riečneho práva	890
3.2.2	Rámcové dohovory	893
3.2.3	Regionálne dohovory	895
3.2.4	Prípád <i>Celulózky (Pulp Mills)</i>	897
3.3	Medzinárodné morské právo	898
3.3.1	Pojem a pramene medzinárodného morského práva	898

3.3.2 Právny režim pobrežného mora	900
3.3.3 Právny režim prilahlého pásma	903
3.3.4 Výlučná ekonomická zóna	904
3.3.5 Kontinentálny šelf	905
3.3.6 Medzinárodné prielavy	907
3.3.7 Medzinárodné úžiny	909
3.3.8 Šíre more	909
3.3.9 Morské dno a podložie za hranicami národnej jurisdikcie	913
4. Medzinárodnoprávny režim Antarktídy a Arktídy	915
4.1 Medzinárodnoprávny režim Antarktídy	915
4.2 Právny režim Arktídy	917
5. Vesmír (kozmicke právo)	921
5.1 Pojem a pramene medzinárodného kozmického práva	921
5.2 Medzinárodnoprávny režim kozmického priestoru a nebeských telies	923
5.3 Právny režim kozmických objektov	924
6. Kybernetický priestor	927
6.1 Internacionalistický digitálny konštitucionalizmus	930
6.2 Kybernetická bezpečnosť	938
6.2.1 Inštitucionalizácia kybernetickej bezpečnosti	944
6.2.2 Medzinárodnoprávny režim kybernetickej bezpečnosti	951
6.2.3 Právny režim kybernetickej bezpečnosti v SR	954
6.2.4 Zodpovednosť v medzinárodnom práve za kybernetické incidenty	957
6.3 Pozitívnoprávna dimenzia kybernetického priestoru	959